

Gimus pirmam sūnui mano gyvenimas pradėjo labai keistis. Vyresnės kartos motinystės kartoti nenorėjau. Daugumos įpročių tiesiog negalėjau perimti. Jaučiau, kad šviesos vaikams reikia šviesių tėvų, ypač mamų. Kaip tokia mama tapti? Kaip išmintingai mylėti vaiką? Ieškojau man ir jam tinkamos motinystės formos. Radau. Humanistinę pedagogiką ir dar daugiau. Ja dalinuosi, nes dalintis – mano aistra. Aš laiminga, kai galiu įkvėpti kitus. Siūlau geresnį būdą sutarti su vaikais nei manipuliacijos, grasinimai, autoritariškumas.

Skaityk.
Melskis.
Ir mylėk.

Turinys

8 Ižanga

I (Ne)tobulos mamos užrašai

- 12 Vaikai ir meilė
24 Mes jau esame gana geri tėvai
31 Apie „čia ir dabar“
36 Mažame kūne gyvena didelė siela
39 Vaikai nėra sugedę – netaisykime jų
43 Apie netektį
47 Berniukiškas švelnumas
50 Apie santykių rūšis
53 Apie maistą
56 Apie vaikystės iššūkius
58 Dievas yra
62 Mama, o kodėl tu išmokai pykti?
64 Ar manęs užtenka vaikui?
68 Širdingas protas
70 Vaikams mūsų reikia
72 Dabarties galia
76 Kas yra Kalėdų Senelis?
79 Apsikabinimų galia
80 Apie mirtį
84 Apie pagarbą ir tiesą

- 86 Apie nuoširdumą ir mandagumą
88 Apie šeimą
89 Apie meilę
90 Apie vaikų prisiminimus
91 Minties galia
92 Vaikiški pokštai
93 Apie atkaklumą
94 Kai prisilietimas gydo
95 Vaikas – įpakuota dovana nuo Dievo
97 Apie atvirumą
100 Apie atsidavimą

II Laimingų mamų išminties skrynia

- 106 Laiminga mama – laimingas vaikas
109 Ką reiškia būti mama ir tėčiu
114 Pirmųjų vaiko gyvenimo metų svarba
116 Bene svarbiausi vaiko poreikiai
120 Saugumas, prierašumas, išsiskyrimas
126 Apie vaikų prigimtį
131 Apie vaikų prigimtines aistras
139 Vaiko teisė į savąjį gyvenimą
147 Mokomės pasikliauti savimi
149 Pavargti yra normalu
162 Meilė sau ir meilė vaikui

- 165 Miegoti su mažyliu ar ne?
168 Mitai apie miegojimą kartu
169 Natūralaus miegojimo menas
175 Žindymas – kaip dovana
176 Žindymas – tai tarnystė vaikui
180 Atjunkymas – misija įmanoma!
188 Apie išsiskyrimą su vaiku
198 Kur prasideda ir baigiasi nepaklusnumas
201 Kaip mes padarome vaikus savo nedraugais
208 Kaip išmintingai drausti
219 „Bausti negalima pasigailėti“
222 Vaikai mums gyvenimo negadina
223 Vaikams tinkamiausia išmintinga meilė
232 Kiekvienas esame svarbus
234 Nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės
235 Grasinimai skamba neviltyje
237 Ar vaikas – gyvenimo našta?
238 Kaip apsaugoti vaikus nuo neteisybių
244 Apie agresyvumą: vaikų ir ne vaikų
252 Atsiprašymo ir atleidimo galia
254 Kaip susitvarkyti su vaikais
257 Kai vaikai ir suaugusieji sutaria
258 Lytys yra tik dvi: vyras ir moteris
265 Apie vaikų nuotraukas internete
268 Kalbėkime gimtąja kalba
269 Darželio įtaka mano vaikui
271 Mūsų atsakomybės ribos
274 Mano vaikui atėjo laikas lankyti mokyklą
280 Mama mokykloje
286 Prevencija ar netinkami pavyzdžiai?
290 Tėvai – irgi mokytojai
292 Apie vaikų maitinimą
296 Kai vaikai slapukauja
306 Apie būrelius
308 Apie dovanas
311 Žmonių spalvos vaikų akimis
313 Sunkumai – tai įpakuota dovana
316 Žaiskime, tiesiog daug žaiskime
319 Ar matai savo vaiko sparnus?
321 Įkvėpkime vaikus veikti
326 Vieniša mama: mitai ir tikrovė
340 Apie tėvų barnius
341 Kai gimsta antras vaikas
348 Motinos meilė vaikams
351 Kodėl verta susitikti
352 Susitikimai dėl vaikų ir mamų
356 Apie psichologinę pagalbą
359 Tėvų išminties galia

Ižanga

Labas, jei skaitai šią knygą, vadinasi, esi susijusi arba susijęs su vaikais. Ir aš.

Esu mama. Rašyti mėgstu nuo vaikystės. Kai gimė sūnus, gimė ir svajonė parašyti knygą. Bet ne todėl, kad tėvams trūksta gerų knygų. Mums, mamoms ir tėčiams, trūksta knygų, kurios ne tik mus stiprintų, augintų mums sparnus, bet ir išlaisvintų mūsų kūrybą. Auklėti vaikus – tai kurti. Argi ne taip?

Rašydama šią savo pirmąją knygą aš leidausi į kelionę. Kviečiu keliauti kartu. Keliauti ir bendrauti. Pirmą knygą dalis – tai mano pamąstymai apie gyvenimą su vaikais. Ieškodama savosios motinystės formos, susipažinau su įvairiais žmonėmis, teorijomis, praktikomis. Teko atsirinkti, kas man tinka. Bet receptų „ką daryti, kai...?“ neturiu. Tiesiog akcentuoju tai, kas galioja visada ir visur. Man tai padeda gyventi drąsiai, tvirtai ir įdomiai. Aš dalinuosi tuo, kuo gyvenu, todėl teorijų čia nerasi, bet bus daug tikėjimo, vilties ir meilės. Tikiu, kad gyvenime viską verta daryti tik su meile. Arba nedaryti nieko. Bent jau kurį laiką. Aš kas dieną susiduriu su iššūkiu – auginti vaikus su meile. Dalinuosi su tavimi praradimais, atradimais, džiaugsmiais ir vargais. Atvirai. Tai yra mano perlai. Pasitikiu tavimi, nes žinau, kaip su jais elgtis.

Antroje knygos dalyje rasi daug naudingos informacijos apie gyvenimą su vaikais. Mamoms ir tėčiams kyla daug

klausimų, ypač auginant pirmą vaiką. Bet dar daugiau klausimų kyla, kai auginame antrą, trečią ar ketvirtą. Juk kiekvienas vaikas – unikali būtybė, kuriai visai netinka negyvosios psichologijos dėsniai. Aš remiuosi gyvąja psichologija. Ji pripažįsta tam tikrus Visatos dėsnius, žmogaus Aukščiausiąją jėgą, taip pat sielos nemirtinumą, žodžio, minties ir elgesio galią. Tikiu, kad mano rašyti tekstai ne tik paskatins susimąstyti, peržiūrėti savo motinystės ar tėvystės įpročius, bet ir leis pajusti, kad esi gana gera mama ar geras tėvas savo vaikams.

Man labai rūpi, kokia ši knyga bus tau. Skaityk nuo pradžios. Arba nuo vidurio. Skaityk, kaip nori. Lai tau būna lengva. Net tada, kai sunku. Aš myliu tave. Mes susitiksime. Ir aš labai to lauksiu.

AŠ
MYLIU
TAVE.

Vaikai nėra sugedę – netaisykime jų

Verta įsisąmoninti, kad vaikai iš prigimties yra geri. Šio tikėjimo mums labai trūksta. Ir labiausiai tuomet, kai vaikai elgiasi netinkamai. Linkiu ir sau, ir jums tikėjimo vaikų prigimtiniu gerumu. Kai vaikas dalinasi gerumu, būkime dėkingi, pastebėkime tai. Kai vaikas dalinasi ne visai gerumu, priminkime vaikui apie prigimtinių jo gerumą, pvz., kai rankytės muša kitą vaiką, galime sakyti: „Vaje, tavo rankytės sukurtos geriems darbams: glostyti galvelę, piešti saulelę ir pan.“ Neakcentuokime vaikų netinkamo elgesio. Sakoma, kad pirmuosius septynerius metus reikėtų neleisti vaikui netinkamai elgtis nukreipiant jo dėmesį į kitus dalykus. O mes dažniausiai renkamės moralą, kampa, bausmę ir pan. Priežasties ir pasekmės dėsnio perteikimas prasideda antrame septynmetyje, bet tai nereiškia, kad pirmus septynerius gyvenimo metus vaikas gali daryti, ką nori. Tai reiškia, kad pirmus septynerius gyvenimo metus jis yra nelabai atsakingas už savo elgesį. O mes – labai labai. Todėl neauklėkime vaiko moralais, grąžinkime jam prigimtinių gerumą. Prigimtinio gerumo prasmę atskleidė Johannas Wolfgangas von Goethe. Jis pasakė, kad elgdamiesi su artimaisiais taip, tarsi jie būtų geresni nei iš tikrųjų, priverčiame juos tapti geresnius.

Svarbu ne tai, kiek vaikams metų, o kokią žinią jie mums siunčia. Aš labai mokiausi ir rimtai, ir ramiai priimti sūnaus sakomus žodžius. Dėkodavau jam už nuovokumą,

sumanumą, iniciatyvą. Sakoma, kad nėra nei geresnių, nei blogesnių sielų. Vadinasi, kai mažas vaikas sako gerus dalykus, mums svarbu pamatyti didelę sielą mažame kūne. Ir tai yra ne visai paprasta užduotis.

Nuo pat vaikystės buvau tiesmuka. Prisimenu, kad mano žodžiai nebuvo priimami rimtai. Visai neseniai ausyse vis dar skambėdavo artimos aplinkos suaugusiųjų žodžiai „mazgė“, „pacankė“. Man jie visad suteikdavo labai daug skausmo. Kai patys artimiausi žmonės juos nukreipdavo į mane, nebeturėdavau net kam ir pasiguosti. Juk tie artimieji ir buvo vieninteliai, kuriems galėdavau guostis. Dievo dar neturėjau. Jausdavausi labai prastai, menkavertė, nemylima. Jau tada žinojau, kad tam tikri mano pastebėjimai teisingi. Ir jei jie būtų skambėję iš vyresnio žmogaus lūpų, reakcija taip pat būtų buvusi kitokia. Buvau didelė siela mažame kūne. Šie nemalonūs patyrimai, pasirodo, turėjo didžiulę prasmę. Man teko mokytis gerbti savo vaiką taip, kaip to pati nebuvau patyrusi. Aš mokiausi vertinti jo indėlį į bendrą gerį ir stengiausi susilaikyti nuo labai paplitusių nuostatų: „Neaiškink tu čia man, nes esi tik vaikas“, „žinok, vaike, savo vietą“ ir pan.

Aš nebijau, kai man nepaklūsta. Žinoma, kartais sukyla sumuštas ego, tačiau iš esmės aš suvokiū, kad autoritetas yra įgyjamas. Mes, suaugusieji, vaikams ne autoritetai vien todėl, kad esame vyresni. Mes būsimė autoritetais tik tuomet, kai elgsimės pagal viengubą standartą. Šalva Amonašvilis moko: „Meilė auginama meile, atsakomybė auginama atsakomybe, pareiga auginama pareiga“ ir t. t. Jo sūnus Paata Amonašvilis pastiprina: „Tai, ką tėvai daro pasislėpę nuo vaikų, vaikai darys pasislėpę nuo tėvų.“ Kai esame sąžiningi, auklėjimas įgauna visai

kitokią kokybę. Tuomet ateina suvokimas, kad negali vaikui sakyti: „Aš rūkau, nes esu didelė, o tu – mažas, tau negalima.“ Viengubo standarto principas mane skatino gyventi geriau, šviesiau, giliau, dieviškiau.

Prisimenu, kartą parduotuvėje važiavau su pilnu pirkinių vežimu link kasų. Sūnus garsiai per visą parduotuvę ir sako: „Mama, tu gi vyno dar pamiršai įsidėti!“ Tai buvo pirmas kartas, kai man buvo gėda dėl savo lengvabūdiškų pasirinkimų. Nenoriu smerkti nei savęs praeityje, nei kitų dabar. Tiesiog apsisprendžiau gyventi blaiviai, antraip būtų per daug sudėtinga tinkamai auklėti vaiką. Ir visai neįmanoma būtų eiti į žmones ir dalintis geresnio gyvenimo principais.

Pirmus penkerius sūnaus gyvenimo metus aš pavartodavau alkoholio. Visai neseniai kalbėjomės apie tai su juo. Jis nedaug ką prisimena, tačiau prieš keletą metų sakydavo, kad jam nepatinka, kai aš apsvaigusi. Jis kažkaip įvardindavo mano būseną, kad „aš lyg ne aš, netikra aš“. Dieve. Toks mažytis. O tokia galia viduje. Ir kokia drąsa. Aš taip nedarydavau, nes puikiai žinojau suaugusiųjų reakciją į tokią niekam nereikalingą tiesą. Aš dėkodavau savo sūnui už atvirumą ir drąsą. Pripažindama jo teisumą, pripažindavau, kad ne viskas gyvenime yra labai paprasta. Ir kas kartą matydavau, kaip jis mąsliai tyli.

Prisimenu ir aš apsvaigusius artimos aplinkos suaugusiuosius. Jie nepasirinko būti man tinkamais pavyzdžiais. Tačiau augindama Augustiną aš neturėjau kitos išeities. Labai aiškiai jaučiau, kad mano vaikui reikia ne tokios aplinkos, kokioje užaugau aš, ir kitokios manęs, nei tuo metu buvau. Gal todėl gimus vaikui kildavo vis

daugiau nesutarimų su jo tėčiu, pirmuoju mano vyru. Jis norėdavo ir toliau nerūpestingai šėlti ir bastytis, o aš tiesiog sustabarėdavau pagalvojusi apie tai, ką vaikui dovanojame tokiu savo elgesiu.

Pripažįstu, kad anksčiau labai pykau ant žmonių, kurie mane augino. Dabar žinau: aš juk pati pasirinkau būtent tokią savo sielos evoliucijos universiteto studijų programą. Seniai seniai susitariau su siela, kad man reikia išmokti konkrečių dalykų. Ir pasirinkau žmones, su kuriais šių dalykų išmoksiu geriausiai. Kai tą suvokiau, pasidarė lengviau. Be to, ateis ta diena, kai man bus visai lengva. Kad išsilaisvinčiau iš praeities pančių, beveik kas rytą ir vakarą kartoju: „Ačiū tau, tėti, kad padovanojai man pačią brangiausią dovaną – gyvenimą, visa kita aš susikursiu pati; ačiū tau, mama, kad padovanojai man pačią brangiausią dovaną – gyvenimą, visa kita aš susikursiu pati.“ Aš negyvenau su tėčiu. Man užtenka prisiminti šviesius jo sielos aspektus. Jam esu dėkinga už meilę gitarai, už jautrumą, už galimybę ir norą piešti, siūti ar kurti kitokius rankdarbius. Mano mamai dėl asmeninio gyvenimo sunkumų per anksti sukietėjo širdis. Tačiau jai esu dėkinga už meilę knygai, už gebėjimą suprasti tekstą, už norą kurti, už galimybę ir norą išreikšti save kūrybiškai. Viską, ko nepadarė mūsų protėviai, visas jų neįvykdytas užduotis, supakuotas į gyvenimo dėžutę, gavome mes, jų vaikai. Esame giminės dalis, todėl turime atiduoti protėviams savo duoklę – išlaisvinti ne vieną giminę iš užburto rato. O jei nepavyks mums, neatliktus namų darbus teks daryti mūsų vaikams.

Kur prasideda ir baigiasi nepaklusnumas

NEBŪKIME
DIEVAI.
BŪKIME
TĖVAI.

Nebūkime Dievai. Būkime tėvai. Pritariu, kad vaikai yra mūsų atspindžiai. Bet mes ne vieninteliai „įdedame“ į vaikus šio bei to. Todėl tėvų pasiuntimas „šikti“ ar toliau ne visada susijęs su tėvų elgesio klaidomis. Tai nebūtinai auklėjimo spragos. Vaikai stebi ir kitus suaugusiuosius. Jie mokosi ne tik iš savo tėvų. Neįprastą vaikų elgesį siūlyčiau interpretuoti kaip informaciją: ką man tuo vaikas nori pasakyti? Kam jis čia priešinasi? Kuo jis nepatenkintas? Tai puikūs klausimai, padedantys pasikalbėti su vaiku ir išvengti destruktivaus konflikto.

Manau, nereikia leisti išsižadėti vaikams asmenybės nei dėl kelnių, nei dėl ko nors kitko. Ir nei septynmečiams, nei vyresniems vaikams. Kad būtų aiškiau, parežisuokime situaciją. Vaikas sako: „Eik šikt, aš tų baisių kelnių nesimausiu.“ Mama atsako:

Kas yra tikroji problema? Nesureikšminkime to „eik tu...“ Mandagumo pamokėlė palauks. Be to, vaikas šiuos žodžius pirmą kartą išgirdo ne iš marsiečių, o iš žmonių, greičiausiai iš pykstančių. **Žmonės pykdami keikiasi, rėkauja. Tai įpročiai, kuriuos galima keisti.** Labai sunkiai, bet galima.

Įsiklausykime. **Vaikas pyksta.** Įvardinkime tai: „Aš girdžiu, kad tu pyksti. Nori man pasakyti, kad šitos kelnės

tau nepatinka. Man jos visai gražios. Tačiau jas dėvėti reikia tau, o ne man.“

Sudėtinga analizuoti situaciją, nežinant konteksto. Tačiau... Jei tai rytas ir nėra laiko madų šou, sakome: „Turi per dvi minutes pasikeisti kelnes. Daugiau laiko nėra, nes pavėluosi į mokyklą.“ Jei tai vakaras, galime pasikalbėti su vaiku apie tai, kaip jis supranta grožį. Neerzinkime vaiko, jei dalykai nereikšmingi.

Taigi, **kas yra problema?** Kelnės, vaiko pyktis ar mano savijauta, kai taip šneka mano vaikas??? Mano vaikas, kuriam atidaviau viską ir dar daugiau. Mano vaikas, kuriam šluosčiau užpakalį, prasėdėjau naktis jam sergant, o jis... Užaugo ir še tau kad nori... Nei pagarbos, nei meilės... **Stop! Neglobalizuokime. Turime vieną konkrečią situaciją.**

Klausime savęs nuolat: „Kokia problema? Kieno tai problema? Jei tai kelnės, tada labiau vaiko problema. Tegu jis ją ir sprendžia. Aš galiu jam padėti. Jei tai vaiko pykčio išraiška, tada irgi vaiko problema. Turiu jam padėti pyktį reikšti ne taip destruktiviai. Jei tai susiję su mano savijauta, tada tai mano problema. Neturiu teisės sieti su tuo vaiko. Turiu pati ramiai reaguoti į vaiko pyktį. Išmokti ramiai reaguoti.“

Atrodytų normalu priversti septynmetį mautis būtent tas, o ne kitas kelnes.

O kaip tada, jei vaikui aštuoneri?

O jei devyneri? O jei dešimt? O jei vienuolika?

O jei dvylika? O jei trylika? O jei keturiolika?

O jei penkiolika? O jei šešiolika? O jei septyniolika?

Kaip mes padarome vaikus savo nedraugais

Gyvenu šioje Žemėje daugiau kaip 30 metų. Ilgainiui vis labiau save pastiprinu, kad... kai ieškome kelio į savo vaiko širdį, randame ją...

Jei norime su vaikais susidraugauti, laikykime juos savo širdyje, nes joje ir puoselėjame santykius su žmonėmis.

Suaugusiojo protas dėl tam tikrų priežasčių vaikus padaro savo nedraugais.

1 PRIEŽASTIS: nuostata „tu privalai man paklusti“.

Suaugusiuosius klaidina tai, kad vaikai ką nors privalo, turi... Mintis gali būti teisinga, bet pats požiūris – išsireikalauti – nuodija bendradarbiavimo atmosferą. O vaikai tą labai jaučia ir atitinkamai reaguoja... Ir mums tai nepatinka... Įsiveliame į nereikalingas konfrontacijas ir keliame įtampą sau, vaikui, aplinkiniams. Nelinkiu nė vienam tėčiui ar mamai pavirsti į nepageidaujamą valdovą, be kurio egzistavimo niekas neturi teisės ir galimybės gyventi savo gyvenimo. Skubėkime mylėti, o ne auklėti. **Kai skirsime laiko meilei, nereikės tiek daug auklėti. Mūsų meilė auklėja, jei yra išmintinga.**

Iš gyvenimo: apie penkiametį ir ne penkiametį jo tėtį.

Tėtis gamina valgyti ir įsakmiai prašo žaidžiančio vaiko:

SKUBĖKIME
MYLĖTI, O
NE AUKLĖTI.

– *Ar gali man atsukti vandens čiaupą?*

Vaikas žaidžia toliau. Tėtis dar kartą prašo garsiau:

– *Ar gali man atsukti vandens čiaupą?*

Vaikas atsako:

– *Nenoriu.*

– *Tai tu man nenori padėti? – nirsta tėtis. – Juk man tavo pagalbos reikia... Man rankas reikia nusiplauti...*

Vaikas žaidžia toliau. Tėtis supyksta.

Vaikas mieliau padeda, kai jam konkrečiai pasakome, ko iš jo norime ir kad tai mums svarbu. Tada jo motyvacija pagelbėti didėja. Svarbus ir balso tonas: jeigu jis įsakmus, vaikas gal ir nenorės paklusti, o jeigu prašysime ir kviesime padėti, veikiausiai sutiks.

Kaip kalbėti su vaiku, kad gautume tai, ko mums tikrai reikia?

– *...(kvieskime vardu), man labai reikia tavo pagalbos. Mano rankos purvinos – atsuk, prašau, čiaupą. Oi, kaip laukiu laukiu.*

Galima su humoru:

– *Robotui, gaminančiam valgyti, reikia jūsų – žaidžiančio roboto – pagalbos: atsukite vandens čiaupą, atsukite vandens čiaupą...*

Kad ir kaip būtų, niekada netarnaukite savo kantrybei. Ji trūksta, nes jūs pykstate, kai lūkesčiai lieka nepatenkinti. Jei prašote, turite būti pasirengę išgirsti „ne“ be pykčio. Jei klausiate, ar kas nors ką nors gali, – tai ne prašymas. Vaikas gali galėti, bet nenorėti. Nustebote?

Vaikas iš mūsų veikiausiai jau girdėjo daug daug „ne“: kai atsisakėme žaisti su juo, kai jo aktyvumas mums trukdė ramiai gulėti, kai netesėjome savo pažadų. Visa tai vaikui nesutrukdė dar kartą ateiti pas mus ir tikėtis iš mūsų dar ko nors: dėmesio, laiko kartu, artumo, nes jis mumis tiki.

Ką dažniausiai darome mes, suaugusieji, sulaukę iš vaiko „ne“? Vengiame su juo bendradarbiauti. Įsižeidžiame... Kodėl? Nes netikime vaiko geranoriškumu. Ir dar daug įvairių priežasčių gali būti... Deja, toks mūsų priešiškus augina abipusį priešiškumą...

Nežinau, kaip jūs, bet aš daug lengviau patikiu ne suaugusiųjų, o vaikų geranoriškumu. Tai nebūtinai teisinga, bet man tai – gerokai paprasčiau. O patikėti kadaise prisidirbusiu suaugusiuoju – gana sudėtinga. Tik su daug meilės lengviau ir įmanoma...

Ir dar: jei iš tiesų ne prašote, o įsakinėjate įvilkę įsakymą į mandagų prašymą, pripažinkite savo autoritarizmą ir prisiimkite atsakomybę už pasekmes. Kokios jos? Vaikas mažiau norės jums paklusti ir ne taip stipriai sieks su jumis bendrauti, jis šalinsis jūsų, nebus su jumis atviras, o supykęs darys tai, kas jums ypač nepatinka, gali net pradėti bijoti jūsų arba dar liūdniau – tiesiog neįsivaizduoti, ką smagaus su jumis galima nuveikti.

Pageidautina, žinoma, atsisakyti autoritarizmo. Jau šiandien. Dabar pat.

2 PRIEŽASTIS: nuostata „tu privalai daryti“. Jei norime ko nors iš vaikų gauti, turime jiems duoti labai

TIK
MYLINTIS
GALI
REIKALAUTI,
O NEMYLINTIS
IR GALVOS
NETURĖTŲ
GLOSTYTI.

labai daug. Jei norime, kad jie mums padėtų ir neliktų abejingi mūsų prašymams, turime ir jiems pagelbėti jų prašomi, prireikus siūlyti savo pagalbą, nelikti abejingi jų prašymams. Daug daug kartų...

Gyvenime su vaikais (ir ne tik...) galioja viengubi standartai.

- * Meilė ugdoma meile.
- * Pagarba ugdoma pagarba.
- * Pakantumas ugdomas pakantumu.
- * Bendradarbiavimas ugdomas bendradarbiavimu.
- * Dėmesys ugdomas dėmesiu.

Ir tai akivaizdu, nes kai tik pasidarau geranoriškesnė savo vaikui, iš jo irgi gaunu daug geranoriškumo; kai tik sudarau sąlygas jam būti mano partneriu, jis mieliau tampa mano partneriu, kai jo prašau; vos tik egoistiškai pasielgiu su juo, labai jau greitai sulaukiu iš jo to paties.

Taigi, reikalaudami iš vaikų patogumo sau, mokome juos elgtis egoistiškai su aplinkiniais. Gal tai ir nėra blogiausias dalykas. Bet atminkime, kad aplinkiniai esame ir mes.

Labai taikliai yra pasakęs pedagogas, rašytojas, publicistas, gydytojas ir visuomenės veikėjas Janušas Korčas: „Tik mylintis gali reikalauti, o nemylintis ir galvos neturėtų glostyti.“

3

3 PRIEŽASTIS: nuostata „blogai išauklėtas vaikas trukdo gyventi“. Suaugusiuosius klaidina nuostata,

kad vaikai, jei neauklėsi, „nedresuosi“, užlips ant galvos. Vaikus visų pirma reikia mylėti ir rodyti jiems tą meilę. O geriausias pamokos jiems – tai mūsų gyvenimas ir veikimas su jais kartu. Jei norime ko nors juos pamokyti,

labai naudinga tą daryti kartu. „Dresuoti“ reikia save. Jei rimčiau, kiekvienam suaugusiajam ypač svarbu skirti laiko sąmoningumui ugdyti, nes mes, blogai išauklėti suaugusieji, darome blogą įtaką savo vaikams.

Prisiminkime savo mažylį, kai mokėsi vaikščioti. Mes jam labai pagelbėdavome ir nemanėme, kad jei vedžiosime jį už rankutės, tai niekada vienas ir nevaikščios. Vaikščios ir vienas. Tik ne tada, kai įsakysime, o tada, kai tikrai galės.

Jei auklėdami vaiką padarėme spragų ir galbūt jį išlepinome, tik išmintingas meilingumas gali pagelbėti vaikui išsiugdyti kitus, darnesnius, bendravimo ir bendradarbiavimo įpročius.

- * Kaltinti ką nors, kodėl vaikas vienaip ir kitaip elgiasi, yra beviltiška.
- * Jei esate vaikui artimas, vadinasi, galite daryti jam gerą įtaką.
- * Reikia laiko, kol pokyčiai bus akivaizdūs.
- * Vaiko netinkamo elgesio nenutrauksite savo netinkamu elgesiu.
- * Mokote tvarkos reikalaudami, mokote reikalauti.
- * Mokote pagarbos rékdami, mokote rékti.
- * Mokote drausmės supykę, mokote pykti.

4 PRIEŽASTIS: „manipuliacijos“. Draugystę sunkina suaugusiųjų manipuliavimas vaikais.

Atminkime: vaikai nekvaili. Bet kokia manipuliacija anksčiau ar vėliau grįžta mums kaip nereikalinga dovana.

Iš gyvenimo

Suaugusysis klausia vaiko:

– *Ar tu dar žaisi su šita didele mašina?*

– *Taip, – atsako vaikas.*

– *Bet dabar juk nežaidi, ji čia guli ir trukdo žmonėms vaikščioti...*

Toks dialogas gali sukelti konfliktą, nes suaugęs asmuo žino, kokio atsakymo nori. O tai – manipuliatyvu. Juk nuskamba moralas. Klausytis jo niekas nenori. O mes gi norime, kad mūsų vaikai mus išklausytų. Norime, kad mums pavyktų su vaikais susitarti. Taigi paklauskime savęs: „Kas man padėtų susitarti su vaiku?“ Ir dar šis tas svarbaus. Atsakykime į du klausimus:

- * Kas man padėtų lengviau ir geriau susitarti su vaiku?
- * Ką daryti, kad vaikas manęs klausytų?

Pirmojo klausimo atsakymas yra susijęs su saviuokla, taigi reikėtų ieškoti, kiek mes turime resursų, ir tai yra humanistinė pedagogika. Antrojo klausimo atsakymas susijęs su gausa metodų, priemonių, manipuliacijų, programavimu, ir tai yra galių rodymas, naudos siekimas. Verta įsisąmoninti, kad net vaiko pasaulį mes galime keisti keisdami save.

5 PRIEŽASTIS: nuostata „tu esi man blogas“. Suaugusiųjų protą vargina nemokėjimas iš vaikų elgesio suprasti, kas svarbu.

Jei nemokame padoriai elgtis su vaikais, matome tik mums netinkamas jų elgesio pasekmes. Jei įvardijame vaiko elgesio priežastis kaip neigiamas, tai kelia konfliktą. Jeigu apie savo vaiką galvojame, kad jis blogas, jam nerūpi mūsų poilsis, jis mūsų negerbia, specialiai mums

gadina nuotaiką, specialiai daro ką nors blogai... tik įsivaizduokime, kokias vaiko savybes ugdome? Ogi abejingumą, nepagarbą kitiems ir pan.

Žmogui, kuriam atrodo, kad tam tikras vaiko elgesys susijęs su blogais ketinimais, labai sudėtinga, o gal net neįmanoma elgtis draugiškai, geranoriškai. Jei mes įsitikinę, kad vaikas mums meluoja, tai ir elgiamės su juo kaip su melagiu. Ir sustipriname tą vaiko bruožą.

Pirmiausia reikia išmokti suvaldyti tokias neigiamas mintis. Ypač gyvenant su vaikais, kuriems dar nėra 12–13 metų. Jei nenorime išmokti savęs kontroliuoti, tai negadinkime vaikams gyvenimo. Jei norime, bet ne visuomet pavyksta, laiku atsitraukime, kad nesugadintume vaikams gyvenimo.

Jei negalime pagelbėti vaikui čia ir dabar, nekenkime jam.

Jei vaikas neturi klausos sutrikimo, viską vadinkime savais vardais: vaikas turi priežasčių nebendradarbiauti su vaiku. Vaiko ir suaugusiojo santykiuose visuomet atsakingesnis yra suaugęs.

Taigi, mielieji: kaltinkime tik save, o ne saulę, jei mūsų sode gėlės nežydi.

6 PRIEŽASTIS: nuostata „aš amžinas“.

Atsukime dienos filmuką atgal.

Kiek kartų šiandien parodėte vaikui meilę? O kiek kartų papriekaištavote jam, pasakėte pastabą, atstūmėte jį, neturėjote noro pabūti su juo? Kai nėra noro, tai nėra ir laiko...

KALTINKIME
TIK SAVE, O
NE SAULĘ, JEI
MŪSŲ SODE
GĖLĖS NEŽYDI.

Tik mes esame atsakingi už savo gyvenimo prioritetus. Tad nebijokime pokyčių vėjo. Gal net uragano. Nebijokime būti geresni savo ir kitų žmonių vaikams.

Kaip išmintingai drausti

Nuo pat gimimo savo sūnui retai kada sakau „ne“. Gir-džiu, kaip kasdien bendrauja su vaikais mamos, tad nesistebiu, kad mažieji ir didieji dažnai nesutaria. Kam gi patiktų būti kieno kito marionete? Kam gi patiktų nuolatos priimti sprendimus ir už save, ir už keletą vaikų? Rezultatas: išserzinti vaikai, pavargusios mamos ir nervingi tėčiai. Ar yra kita galimybė? Taip.

Kodėl tėvai taip dažnai savo vaikams taria „ne“?

Uždavusi šį klausimą mano vedamų užsiėmimų dalyvėms, gaunu konkretų atsakymą: „O kaipgi kitaip juos išauklėsi? Jei nedrausi, užlips ant galvų.“ Susiduriame su visuomenėje įsišaknijusia, bet klaidinga norma: vaikams reikia parodyti jų vietą. Ir tą daro visi: pradeda tėvai, tęsia darželio auklėtojos, taip pat elgiasi mokytojai, o vėliau, žiūrėk, ir darbdavys rodo darbuotojui jo vietą. Grįžkim prie vaikų: kurgi yra jūsų vaiko vieta? Mano sūnaus vieta nuo pat gimimo yra šalia manęs. Aš nesu jokia prasme už jį -esnė. Mes lygiaverčiai bendravimo partneriai, lygiateisiai šeimos nariai. Abu turim teisę nesutikti. Tik aš esu ir visuomet būsiu atsakingesnė už viską: vaiko saugumą, darnius santykius, tinkamų sąlygų

NESAKYKITE
VAIKUI „NE“
VIEN TIK
AUKLĖJIMO
TIKSLAIS.